

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA BREMER-FÖRBUNDET
❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

bekväma
betalningsvillkor

den
nya
kappan!

VÄRNYHETER I
KAPPOR, DRÄKTER
COMPLÉTS & ROCKAR

ENGELKES

Drottningg. 66^I, Biblioteksg. 9^I, Götg. 18^I
Västerlångg. 27^I, Flemingg. 48^I, Horns-
gatan 64 A^I.

Alla kvinnors bok

ADRIENNE THOMAS

Cathérine Lentz' Kärlek

“Denna bok är först och främst *en roman, en i litterärt hän-
seende fullödig skildring* av ett par människoöden, som kriget
rullar fram över och krossar till stoft. — *den griper på ett
oemotståndligt sätt.*”

Lise Neander-Nilsson i Idun.

“— *ett mänskligt dokument av säregen uttrycksfullhet. Den står
i en klass för sig. Man läser boken som man läser en kär
avlidens anteckningar med vördnad, gripenhet och tacksamhet.*”

Quelqu'une i Svenska Dagbladet.

SKOGLUNDS BÖCKER

HERTHA

ÅRGÅNG XVIII

APRIL 1931

HÄFTE 4

Vårt årsmöte i Lund—Malmö.

PÅ den höga flaggstången framför Lindebergska skolans imponerande fasad vajade den blågula duken i sol och vind när deltagarna i Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte första dagen, i Lund, samlades till förhandlingarna. Umeå—Ystad i nord—syd, Göteborg—Visby i väst—öst voro utposterna av representerat F.-B.-F.-kretsområde — inte ett litet sådant!

Förbundets ordförande fru Lizinka Dyrssen och de två vice ordförandena, dr. Karolina Widerström och rektor Thyra Kullgren, voro samtliga närvarande samt i övrigt av styrelsen, ordinarie ledamöter och suppleanter, fru Fanny Björkman, Norrköping, fru Elisabeth Quensel, Malmö, fru Anna Herrlin, Lund, fru Maja Lundgren, Varberg, fru Maja Strandberg, Ystad, fru Stina Rodenstam, Hudiksvall, fröknarna Ellen Kleman, Signe Laurell, Ida von Plomgren, advokat Mathilda Staël von Holstein, fröken Axianne Thorstenson, fru Gertrud Törnell, rektor Maria Aspman, Stockholm.

De tillstädeskomna representanterna voro: Båstad, fröken Maria Graff, fru Anna Holger; Falköping, fruarna Tullie Koch, Gurli

Stanzén; Gävle, fruarna Rut Johansen, Hedvig Törjeson; Göteborg, rektor Thyra Kullgren, fruarna Märta Leffler, Karin Norden-skiöld; Halmstad, fröknarna Anna Ljungberg, Helga Allinger; Hudiksvall, fru Stina Rodenstam; Hälsingborg, fröken Signe Wennberg, fruarna Signe Sjövall, Johanna Nordlund; Jönköping, fröken Emma Aulin; Karlskrona, fruarna Eva af Geijerstam, Astrid Bergstrand, fröken Signe Nelsson; Karlstad, fru Elsa Lovén; Kristianstad, fruarna Elisabeth Sjövall, Elsa Nordlund; Landskrona, fruarna Elisabeth Munck af Rosenschöld, Klara Torp-son, Ellen Grönqvist; Linköping, fru Eva Hanzén; Lund, fru Anna Herrlin, fröken Elna Persson, fruarna Carola Eklundh, Karin Morten-son, Torborg Petré, fröken Åkesson, fruarna Thyra Rosén, Malin Ingers; fru Astrid Palmér, dr. Rut Johansson, suppleanter; Malmö, fru Elisabeth Quensel, advokat Elisabeth Nilsson, fruarna Ada Hultgren, Oli-va Selmer, Thyra Schartau, fröken Elisabeth von Platen, fruarna Emil Olsson, Anna Nordenstedt, fröken Naëmi Uddenberg; Mariestad,

Sigrid Undset, DEN BRINNANDE BUSKEN

Häft. kr. 9:25; inb. 11:50; i halvfranskt band 16:50.

NORSTEDTS

fröken Gudrun Langenheim, fru Martha Bergenfeldt; Norrköping, fruarna Fanny Björkman, Elsa Alkman, Anna Lisa Brahme, Tua Gärdstam; Stockholm, rektor Maria Aspman, fruarna Lizinka Dyrssen, Signe Henschen, Asta Hägg, fröknarna Anna Kleman, Ellen Kleman, Signe Laurell, advokat Mathilda Staël von Holstein, fröken Axiane Thorstenson, fru Gertrud Törnell, dr. Karolina Widerström; Svalöv, fruarna Signe Nilsson-Ehle, Gunhild Forslid, Ida Staffansson; Tomelilla, fröken Sigrid Haker, fru Ebba Bengtsson; Umeå, fruarna Ester Arnell, Gertrud Dahlborg; Varberg, fru Maja Lundgren, fröken Tora Lundgren; Visby, fröken Vilma Christianson; Växjö, fru Gabriella Forsman; Ystad, fruarna Hertha Persson, Clary Schultz, fröken Elin Strandberg; Örebro, fru Elisabeth Karlsson. Tjugosex kretsar voro således företrädade genom ombud.

Sedan fru Herrlin riktat ett välkommen till årsmötesdeltagarna gjorde fru Dyrssen sig till tolk för dessas och sin egen glädje över att få vara med om att samtidigt med mötet fira två av våra äldsta och duktigaste kretsars 25-årsdag, med tacksam erinran om det goda och kraftiga arbete som Lund- och Malmökretsarna under de gångna åren utträttat till förbundets tjänst.

Härefter skreds till val av mötesfunktionärer. Fru Dyrssen utsågs att som ordförande leda förhandlingarna

och till vice ordföranden valdes fruarna Anna Herrlin, Elisabeth Quensel och Fanny Björkman. Fem mötessekreterare utsågos: fröken Ida von Plomgren, fruarna Carola Eklundh, Thyra Schartau, Maja Strandberg och advokat Mathilda Staël von Holstein. Protokolljusterare blevo fröken Signe Wennberg och fru Eva af Geijerstam. Till beredande av styrelseval tillsattes en valkommitté bestående av fru Carola Eklundh, fröken Ellen Kleman, fruarna Elisabeth Quensel, Maja Lundgren och fröken Signe Wennberg.

Redogörelsen för årets allmänna verksamhet, för byråns arbete, stipendieinstitutionen, sjuksköterskebyråerna, för Rimforsaskolan lämnades som sedvanligt av sekreteraren, fröken von Plomgren; för Skolan för kvinnlig yrkesutbildning i Stockholm och Apelrydskolan redogjorde rektor Aspman. Referat härav meddelas i majhäftet.

Förbundskretsarnas verksamhet.

Den stund av årsmötet, som är anslagen åt respektive kretsrepresentanters redogörelser för arbetet inom sina kretsar, var även denna gång — som vi varmt erkännsamma redan blivit vana vid — en ståtlig exposé av energi, företagsamhet och intresse för de syften och mål som förbundet har till uppgift att främja. Ordförandens tack kom också i varma och starka ordalag, med uttryck för den känsla man har av att rikt förnyande

G Y S I N G E Herrgårdspensionat

HÄRLIGT LÄGE VID DALÄLVEN — FÖRSTKLASSIGT — BEGÄR PROSPEKT.
Elektriska, Ljus- och Varma Bad, Massage m. m.

Post- och telegramadress: *Herrgården, Gysinge.* Telefon: 2 och 27.

liv tillförts förbundet genom kretsarnas verksamhet.

Decharge, ekonomifrågor m. m.

Härefter följde föredragandet av revisorernas berättelse och årsmötets beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen för det gångna årets förvaltning. Kassaförvaltaren advokat Staël von Holstein framlade härpå ekonomisk plan för innevarande års verksamhet, vilken diskuterades av årsmötet. Härunder framkommo olika förslag till säkrande av full balans mellan inkomster och utgifter: arbete på fortsatt ökning av Insamlingsfonden, bildande av nya kretsar och därmed ökning av medlemsantalet m. m. Den alltid framkommande frågan om en mindre höjning av årsavgiften hade, som så många gånger förr, några varma förespråkare och, såsom tidigare, även bestämda motståndare. Man stannade vid uttalandet att endast en frivillig sådan höjning, på håll där man avgjort var för saken, kunde tänkas. I stort taget samlade sig sympatierna för arbete på ökning av Insamlingsfonden.

Omorganisationsförslaget.

Diskussionen i organisationsfrågan, föranledd av det föreliggande kommittéförslaget angående kretsarnas större delaktighet i förbundets allmänna verksamhet, inleddes av fru Torborg Petrén, Lund. Satsen att med växande intresse för en sak föl-

jer ökat kunskapsbehov och krav på större aktivitet i denna sak samt det omvända förhållandet, att delaktighet och ansvar skapar ökat intresse, var utgångspunkten för fru Petréns påpekande av att vad kommittén önskat komma fram till för kretsarnas del var just en sådan växelverkan mellan intresse, aktivitet och ökad kunskap. En närmare kontakt och ett livligare utbyte mellan F. B. F:s ledande organ å ena sidan och dess kretsar å den andra, i den mån detta kunde realiserats, vore av utomordentlig betydelse för förbundets liv och bärkraft. Livaktighet och framåtanda präglade visserligen på ett glädjande sätt i mycket kretsarnas verksamhet, men det funnes även på sina håll vissa svårigheter att hålla intresset levande, att finna vägen till kvinnorna utanför förbundet, i synnerhet de unga, som utan möda fått skörda frukterna av gångna generationers av kvinnor kamp för rätt till utbildning och rätt till arbete.

Vi, yttrade fru Petrén vidare, som arbeta i F. B. F., som tro på det med dess traditioner, dess breda kulturella och sociala plattform, dess möjlighet, på grund av politisk neutralitet, att omfatta alla kvinnor, vilja gärna i F.-B.-F. se den svenska kvinnoföreningen framför andra. Till det målets vinnande fordras en stark solidaritetskänsla inom förbundet självt, en livligare växelverkan mellan förbundet och kretsarna. Det var för att undersöka möjligheterna av att få

RAMLÖSA-VATTEN

Naturligt alkaliskt. Förmälig Bords- och Hälsodryck.

Hovleverantörer till: H. Maj:t Konungen och H. K. H. Kronprinsen
av Sverige samt Hs. Maj. Kongen af Danmark.

fram ett starkare samband inom förbundet som, på framställning av hovrättsnotarie Elisabeth Nilsson, årsmötet i Gävle tillsatte den kommitté, som nu kommit med sitt förslag som går ut på angivna syftes vinnande. Paragrafer kunna visserligen ej i och för sig åstadkomma liv eller innehåll, men de böra vara ett uttryck för en mellan olika parter existerande eller önskad form av det samarbete paragraferna reglera. Detta vore vad man menade sig kunna uppnå genom de nu föreslagna ändringarna i förbundets organisation.

Efter att i korthet ha redogjort för de befogenheter som förslaget vill överflytta från förbundsstyrelsen till årsmötet: val av ordförande för förbundet och i övrigt val av nämnder och styrelser för förbundets olika institutioner, såväl som det allmänna handhavandet av förbundets ekonomi m. m. d., avslutade fru Petrén sitt anförande med att ännu en gång framhålla att det föreliggande stadgeändringsförslaget var tillkommet i en uppriktig önskan att, i den mån detta kan ske, bringa kretsarna i närmare kontakt med förbundet självt, så att de måtte få känna samhörigheten med hjärtpunkten i förbundet och livas av impulser därifrån, vilket allt skulle sporra till större insatser för de mål förbundet satt på sitt program.

Under den livliga diskussion som följde på fru Petréns föredrag och som för övrigt fortsatte dagen därpå

i Malmö, då den ej medhanns i sin helhet första dagen, framfördes, särskilt av byråföreståndarinnan och kassaförvaltaren, de rent praktiska svårigheter som i mycket utgjorde hindret för flera av de framförda ändringsförslagen och vilket också gjort att såväl förvaltningsutskottet som förbundsstyrelsen sett sig nödsakade att avstyrka flertalet yrkanden. Den första punkten i kommittéförslaget bifölls emellertid enhälligt av årsmötet, liksom tidigare varit fallet inom förvaltningsutskottet och styrelsen, nämligen rätt för årsmötet att direkt välja förbundets ordförande. I övrigt framkom från olika håll yrkande på att förslaget skulle bordläggas och återremitteras till förnyad kommittébehandling, då utredning på flera punkter vore nödvändig, vilket enhälligt bifölls. Det beslöts att den nya kommittén skulle bestå av sex medlemmar, tre tillhörande styrelsen och tre utanför styrelsen, med därutöver förbundets ordförande som självskriven medlem. Valda blevo (utanför styrelsen) hovrättsnotarie Nilsson, Malmö, fru Petrén, Lund, fru Elsa Nordlund, Kristianstad; fröken Thorstenson, advokat Staël von Holstein och rektor Thyra Kullgren (styrelsemedlemmar).

Val av styrelse.

Det för årsmötet stadgade valet av sex ordinarie styrelsemedlemmar och sex suppleanter ägde rum med acklamation. I tur att avgå voro: fru

Till 5-o'clock tea
rekommenderas
SÖRMANS TEA

Sedan mer än 50 år tillbaka känt och
värderat av thekännare.

Sörmans
REGERINGSGATAN 4

Dyrssen, fröken Laurell, fru Törnell (Stockholm), fröken Kullgren, Göteborg, fru Björk, Gävle, vilka samtliga återvaldes, och fru Odenocrants, Borås, som undanbett sig återval. Fru Rodenstam, Hudiksvall, förutvarande förste suppleant, insattes på den efter fru Odenocrants lediga platsen i styrelsen. Av de under omval stående suppleanterna återvaldes, för Stockholm, fröken Fröberg, advokat Stjernstedt och i stället för fru Schürer von Waldheim, som undanbett sig återval, invaldes dr Gulli Pauli. Förutvarande suppleanten fru Strandberg, Ystad, som nu överflyttat till Stockholm, utsågs att som Stockholmssuppleant ersätta dr Hanna Rydh, som lämnat huvudstaden, vilken senare emellertid valdes på den därigenom lediga platsen som landsortssuppleant, representerande Östersund, dit hon flyttar. Fru Herrlin, Lund, och fröken Martin, Falun, omvaldes, samt nyvaldes fru Elsa Lovén, Karlstad, på den genom fru Rodenstams uppflyttning till ordinarie styrelseledamot lediga suppleantplatsen.

Revisorerna och deras ersättare omvaldes.

Diverse ärenden och överläggningar.

På årsmötesprogrammet hade stått: Förslag ang. förbundsmärke, fröken Signe Wennberg, Hälsingborg. Herthas läsare böra minnas fröken Wennbergs artikel i saken i det senaste Herthahäftet och veta således vad saken gäll-

de. Nu kunde fröken Wennberg uppvisa det konstnärligt vackra märket i original och framlade sina synpunkter på nyttan och trevnaden av ett sådant föreningsmärke, som icke vore något i ögonen springande agitationsmärke, men skulle kunna tjäna som ett igenkänningstecken förbundsmedlemmarna emellan. Årsmötet önskade emellertid ej stadfästa det som förbundsmärke men uttalade den självfallna åsikten att varje krets, som så önskade, naturligtvis kunde som sitt antaga ett föreningsmärke. Ville någon annan krets anlägga det av Hälsingborgskretsen lancerade märket vore detta en angelägenhet de respektive kretsarna emellan.

Förslag ang. fördelning av resekostnader mellan kretsombud vid allmänt förbundsmöte framlades av fru Elisabeth Karlsson, Örebro. Då det hela ställde sig en smula invecklat på grund av det olika antal representanter kretsarna äga rätt att skicka bordlades förslaget för vidare utredning av frågan. Den teoretiskt taget riktiga principen erkändes.

Överläggning mellan kretsrepresentanterna och krets nämnden kom att huvudsakligen röra sig om ordnandet av föreläsare i kretsarna samt eventuellt ordnande av någon fem—sjudagars social sommarkurs på lämplig plats i landsorten, då saken samtidigt kunde få karaktär av semestervila.

Språk —

engelska, tyska, franska, spanska, ryska — lär man enklast hos

Hermods

Årsmötets uttalanden; föredrag.

I de aktuella frågorna om moderskapshjälp och vanartslagen gjordes följande uttalanden. I den förra:

Fredrika-Bremer-Förbundet, samlat till allmänt årsmöte i Malmö den 9 april 1931, uttalar att beredande av förbättrat moderskapsskydd är en angelägenhet av största vikt för bevarande av mödrars och späda barns hälsa och därigenom för hela folkets sundhet och styrka.

Förbundet hälsar med tillfredsställelse, att regeringen vid årets riksdag framlagt förslag såväl angående försöksverksamhet till för- och eftervård vid barnsbörd som till stadga för enskilda sjukhem och förlossningshem samt inom förslaget angående den frivilliga sjukförsäkringen väsentligen förbättrat de sjukförsäkrade kvinnornas moderskapshjälp.

Beträffande det förslag till moderskapsunderstöd, som av regeringen knutits till sjukkasseverksamheten, vill förbundet uttala att detta förslag, ehuru betydligt mer begränsat än det av moderskapsunderstöds-sakkunniga framlagda, dock jämte den ekonomiska hjälp det bereder, erbjuder utvecklingsmöjligheter samt, principiellt sett, innebär ett erkännande att staten bör understödja obemedlade och mindre bemedlade barnaföderskor.

Slutligen hävdar förbundet att i frågan om förbättrat moderskapsskydd, tidpunkten nu är kommen att gå från ord till handling.

I den senare:

Utan att ingå på principfrågan angående en lösdrivarlagstiftnings ställning till prostitutionsföreteelsen uttalar Fredrika-Bremer-Förbundet, samlat till årsmöte, beträffande det vid riksdagen nu föreliggande förslaget till lag mot vanartigt levnadssätt, att detta förslag i jämförelse med fjolårets betydligt försämrats genom att lagen utsträckts att gälla s. k. halvyrkesprostituerade.

I motion I: 234 hemställer fröken Hessel-

gren, att riksdagen måtte begära utredning och förslag till 1932 års riksdag angående sådan ändring av lagen om samhällets barnavård att tillämpningen av denna lag utsträcker till ungdom under 21 år samt att, i händelse förslaget till vanartslag icke antages, gällande lösdrivarlags tillämpningsområde ändras från 18 till 21 år. Förbundet, som anser att beredandet av utvidgad skyddsverksamhet bland ungdom, manlig såväl som kvinnlig, ej bör utsättas för ytterligare uppskov, ger denna hemställan sin varma anslutning.

Slutligen vill förbundet upprepa sina vid ett föregående tillfälle gjorda yrkanden att som ytterligare skyddsåtgärder straffbestämmelser stadgas i allmän lag för förledande till otukt av ungdom eller av personer i underordnad eller beroende ställning, samt att i strafflagen och i allmänna ordningsföreskrifter införas bestämmelser, enligt vilka uppfordran eller inbjudan till otukt, som stör anständigheten eller eljes väcker förargelse å allmän plats, beivras, närhelst den förekommer.

Första mötesdagens offentliga föredrag å Grand Hotell i Lund av doktor Rut Grubb, Växjö, med ämne: Böra uppfostrares söka upplysa barn och ungdom i den sexuella frågan och på vad sätt? hade lockat ett mångtaligt auditorium, salen var fylld till sista plats. Med vackraste förståelse och djup insikt i det ömtåliga ämnet framlade doktor Grubb sin syn på i vilken hög grad ansvaret vilade på uppfostrarna, föräldrar och lärare, huru från, man kan säga, första stund av det lilla barnets tillvaro det är nödvändigt att lära detta behärskning och regelbundenhet. Något som i själva verket vore grunden att bygga på även, eller kanske framför allt,

Hultafors sanatorium

Fysikalisk-Dietisk Kuranstalt

Lämplig rekreattionsort. Härlig natur. Gott bord. Alla moderna badformer. Elektricitetsbehandling. Massage. **Helpension.** Inga drickspengar. Läkare *D:r E. GARBY.* Begär Prospekt. Postadr.: Hultafors Sanatorium, Hultafors. Tel.: Borås 695, Hultafors 16, Rävlanda 68.

just i fråga om att hjälpa det fram till en räddande inställning gent emot det vaknande sexuallivet med dettas begär och affekter.

Fru Betzy Kjelsbergs, Oslo, föredrag om Folkeförbundets (Nationernas Förbunds) og Arbeidsbyråets betydning for international forståelse og samarbeid karakteriserades av hennes kända friska och livliga framställningskonst. N. F:s organisation och arbetsmetoder, de betydande männen och kvinnorna passerade revy: Dame Rachel Crowdy den sociala engelska experten, som tyvärr nu lämnat sin plats inom N. F., Danmarks fröken Henny Forchhammer, Norges dr Ingeborg Aas, vår egen Kerstin Hesselgren och tidigare fru Anna Bugge Wicksell m. fl. skymtade förbi, i arbete och personlighet. Sig själv höll fru Kjelsberg diskret i bakgrunden.

"Arbetet därute för internationell social lagstiftning", slutade fru Kjelsberg sitt föredrag, "är ett arbete också för den ädlaste sak mänskorna kämpa för: världsfred säkrad genom allas samarbete."

*

Med älskvärd gästfrihet hade Lund- och Malmökretsarna sörjt för sina gästers trevnad och förplägning.

Lunchen i Södra Sveriges Sjuksköterskehem i Lund första dagen var ännu något mer än en splendid måltid, den medförde det stora nöjet att få inspektera den ståtliga institutionen. Samkvämet på Grand Hotell samma dag gav tillfälle till den angenämas-te samvaro.

Den stora festligheten var dock banketten i Kungsparken sista dagen i Malmö, även den, liksom lunchen i Lund, ordnad gemensamt av de båda kretsarna. Vid de vackert blomsterdekorerade borden i den stora salen bänkade sig de festklädda skarorna. Malmökretsens ordförande fru Quensel höll festtalet, påminnande om de tre föregående gånger förbundets årsmöte varit förlagt till dessa trakter och givande i detta sammanhang en överblick av förbundets och de två 25-åriga kretsarnas växt genom åren. En munter bordsvisa med mångahanda glada allusioner på de avslutade mötesförhandlingarna föredrogs, med unisont instämmande i refrängen. Till sist framförde fru Dyrssen styrelsens och kretsrepresentanternas tack för dagarna i Lund och Malmö och utbragte ett fyrfaldigt leve för Malmö- och Lundakretsarna och deras ordföranden.

ELLEN KLEMAN.

STANDARD, Kem. Tvätt, Renov., Konststoppn. o. Prässateljé
 Tel. S. 17788. **BLEKINGEGATAN 36, STOCKHOLM.** Tel. S. 17788.
Kvalitetsutförande! Snabba leveranstider! Billiga priser! Ring för hämtning o. hemsändning.
 Förstklassig, efter modernaste principer arbetande präsnings- och renoveringsateljé är öppnad Blekingeg. 36, i fören. med mottagn. av kem. tvätt, färgning etc. för Kronans Kem. Tvätt- & Skönfärgeri.

Eva Sack.

Måndagen den 16 februari nåddes vi i Strängnäs av den smärtsamma underrättelsen att fröken Eva Sack på morgonen avlidit å Strängnäs sjukstuga. Den goda, glada Eva är ej mer. Budskapet var för dem, som stått henne nära, ej alldeles oväntat, men därför ej mindre smärtfyllt. Hon hade de senare åren dragits med en allt mer tilltagande sjuklighet.

Eva Sack föddes den 9 juli 1869 å Bergshamra i Södermanland och var dotter till ryttmästaren friherre Gabriel Sack och hans friherrinna Evy von Hofsten. I unga år blev hon anställd hos Handarbetets Vänner, kom därefter till Malmö, där hon tillsammans med en vän grundade en textilaffär. Kom så åter till Stockholm och vann anställning hos K. M. Lundberg såsom en av firmans direktiser, övergick med K. M. Lundbergs uppgående i Nordiska Kompaniet till denna firma. En tid därefter blev hon direktis för Handarbetets Vänner. På grund av sjukdom lämnade hon efter cirka fem år denna befattning. Efter återvunnen hälsa startade hon vid Strängnäs Benninge hemskola, en skola som tillvunnit sig anseende i hela vårt land. I flera år innehade hon denna skola såsom eget företag. År 1916 förvandlades hemskolan till en av staten understödd lantshållsskola. I åtta år kvarstod fröken Sack som dess föreståndarinna, avgick år 1924 med pension.

På många områden togs Eva Sacks

duglighet i anspråk. Så var hon åren 1915—1922 ledamot av Strängnäs stadsfullmäktige. En betydande insats har hon gjort inom Fredrika-Bremer-Förbundet. I Stockholm hade hon naturligt nog kommit i beröring med förkämparna för Fredrika-Bremer-Förbundet och blivit besjälad av förbundets syften. Återbördad till fädernebygden blev hon en av initiativtagarna för bildandet 1907 av en krets av förbundet i Strängnäs. Hon ingick i dess styrelse, där hon kvarstannade i femton år, var en längre tid dess v. ordförande och hela tiden en av dess mer verksamma och betrodda medlemmar. Så var hon kretsens ombud vid flera av förbundets årsmöten. Bland andra föreningar, som fått del av hennes stora arbetsförmåga och hängivna offervillighet, må nämnas Strängnäs moderata kvinnoklubb, där hon några år var medlem av styrelsen.

Eva Sack lämnar minnet av en sällsynt dugande kvinna med vidsynt blick. Hon var en rikt utrustad personlighet med vilja till det goda. Med glädje offrade hon sig för sitt kall och för andra. Glädje lyste alltid ur hennes blick. Sorger och motgångar fick även hon på sin lott, men de fingo aldrig nedslå henne. Hon kunde under motgångar och lidandet visa sig glad. Hon hade lärt sig förstå att egna bördor bäras bäst genom att bära andras.

ANNA JANSSON.

ULRICEHAMNS SANATORIUM ULRICEHAMN

Telefon 59 (växel)

Pensionspris fr. kr. 10:—. Inga inskrivnings-, kurplats- eller läkareavgifter utöver pensionspriset. Intendent och överläkare D:r J. A. ANDERSSON.

Diskussionen om vanartslagen.

Några reflexioner.

Årets proposition med förslag till Vanartslag har såväl inom som utom riksdagen mötts av ungefär samma opposition som den, vilken kom förra årets förslag i samma ämne till del. Sålunda ha samma motionärer, vilka i följande motionsvägen yrkade avslag, även i år avgivit enahanda motioner gående ut på avslag och omarbetning av regeringsförslaget.

En av motionärerna har emellertid kommit med ett positivt och synnerligen beaktansvärt förslag till en, under förutsättning att vanartslagen icke i år blir antagen, partiell lösning av det segslitna, ja, som det vill synas, rent av hopplösa problemet om revision av vår gällande lösdriverilagstiftning. Det är fröken Kerstin Hesselgren som i sin i år avgivna motion bl. a. föreslår att, i händelse det nu föreliggande förslaget icke går igenom — och en sådan händelse förefaller tämligen sannolik —, vår gällande lösdriverilags tillämplighetsområde skulle ändras från 18 till 21 år och i stället att omyndig ungdom skulle komma under barnavårdsnämndernas behandling under en utvidgad barnavårdslag. Det kan vid första ögonkastet förefalla som om en dylik reform hade en ganska obetydlig räckvidd och därför icke kun-

de vara ägnad att påkalla något mera allmänt intresse. Den berör ju blott ungdomen i 18- till 21-årsåldern. Vid närmare betraktande torde emellertid frågan om just dessa åldersklassers ändamålsenliga behandling alldeles speciellt ligga samhället om hjärtat. Frågan om revision av vår gällande lösdriverilagstiftning har stått på dagordningen i snart en mansålder. Olägenheterna med den gällande lagen äro erkänt stora, vilka åldrar inom lösdriveriklientelet det än gäller. Men olyckligast måste verkningarna av den gällande lagen, med sin totala avsaknad av profylaktisk behandling, te sig just beträffande de unga åldersklasserna. Det är ju just inom dessa åldersklasser, som en profylaktisk behandling verkligen kan förväntas ge några positiva resultat. Beträffande dessa unga är även samhällets rätt att ingripa med uppfostran och socialt hjälparbete mest invändningsfri.

Man synes också under det långa förarbetet till en revision av lösdriverilagen alltmera kommit fram till erkännande inom olika läger av samhällets både rätt och plikt att utöva ett vidsträckt förebyggande räddningsarbete bland sedligt förkommen manlig såväl som kvinnlig ungdom upp till 21 års ålder. Ingen tycks heller numera ha något att invända mot att barnavårdsnämnderna skola hand-

SY EDRA KLÄDER SJÄLV!

Sy dem efter ULLSTEINS och VOUGE's mönster, som finnas i ett mycket stort urval vackra och moderna modeller. ULLSTEINS och VOUGE's nyutkomna modejournaler finnas hos MEETHS, som är ensamförsäljare för Sverige av de världsberömda tillklippningsmönstren.

MEETHS

hava vården om den omyndiga ungdomen. Däremot ställer man sig tveksam beträffande frågan om detta handhavande bör regleras efter två lagar: barnavårdslagen för ungdomen under 18 år samt vanartslagen för de äldre, eller blott efter barnavårdslagen. Säkerligen skulle emellertid barnavårdsnämndernas arbete vinna i målmedvetenhet och effektivitet, ifall vården av dess klientel kunde ske efter enhetliga regler, inarbetade i ett och samma lagsystem. Det torde givetvis också vara riktigt, att man lägger denna ungdomsvårdande verksamhet på en relativt bred bas, vilken tillåter ingripande redan på ett tidigt stadium, medan utsikter ännu finnas att genom förebyggande och hjälpande åtgärder tillrättaföra individen. Detta förutsätter emellertid en mera diskretionär rätt till ingripande mot den ännu omyndiga ungdomen utan uppställande av de mera stränga förutsättningar och kvalifikationer, vilka kunna vara nödvändiga i en lag mot lösdriveri. Invändningarna emot förslaget att en utvidgad barnavårdslag skulle gälla för all omyndig ungdom ha icke heller varit vidare bärande. Man har särskilt menat att barnavårdslagen skulle tillåta större godtycke gentemot sitt klientel och mindre tillgodose dess rätt till respekt för personlig integritet än vad en vanartslag skulle göra. I viss mån är det ju dock, som nyss framhålls, just önskvärt att ett mera diskretionärt ingripande även mot ungdomen mel-

lan 18 och 21 år möjliggöres, även om man å andra sidan måste medge det riktiga i att ungdomen i denna ålder beredes större garanti för sin personliga frihet än ungdomen under 18 år. Men sådana speciella garantier borde, i den mån de anses nödvändiga, kunna inarbetas i vår gällande barnavårdslag.

En annan av invändningarna mot förslaget, att barnavårdslagen skall gälla för ungdomen upp till 21 år, gäller kostnadsfrågan, d. v. s. egentligen frågan om fördelningen mellan statsverket och kommunerna av kostnaderna för skyddsuppfostran resp. tvångsarbete. Men även denna svårighet lär icke vara oöverbinnelig, något som fröken Hesselgren också framhåller i sin motion. Man tycker sig därför ha en viss anledning hoppas, att riksdagen skulle låta sig förstås att gå med på Kerstin Hesselgrens i motionen framställda förslag: att besluta begära att Kungl. Maj:t till 1932 års riksdag ville inkomma med förslag till sådan ändring av lagen om samhällets barnavård att denna lags tillämpning kommer att utsträckas till ungdom under 21 år och att, i händelse föreliggande lagförslag icke antages, nu gällande lösdrivarlags tillämpningsområde ändras från 18 till 21 år.

Vad därefter angår de till myndig ålder komna sedeslösa, är förslagets ställning till desamma ytterst förvånansvärd. 1930 års förslag till vanartslag tog för alla kategorier av lösdrivare bestämt sikte på själva den

Mensendieck-Gymnastik för damer

gratit. Kutrygg, svankrygg och hållningsfel bortarbetas.

Anmälningar mottagas
pr tel. Östermalm 9821.

Rut Ivrell

Dr. B. M. Mensendieck. — Lektioner meddelas fr.
7,30 f. m. till 9 e. m.

Vägen för ernående av en harmonisk kropp, naturlig charm och

Medlem av: »Bund Für Reine Mensendieck-Gymnastik». Obs.! Dipl. av
Nybrogatan 11. 6 tr.

lättjefulla parasiterande livsföringen och sade bestämt ifrån att bland de egentliga lösdrivarna, såväl som bland de sedeslösa, skulle blott de, vilka undandraga sig ordnat arbete, kunna drabbas av åtgärder enligt en vanartslag. Man borde haft anledning antaga att denna ståndpunkt varit det slutgiltiga resultatet av den myckna möda, som under förarbetena till en ny lagstiftning mot lösdriveriet nedlagts på just denna fråga, och att således alla försök eller förslag att åter indraga de halvyrkesprostituerade under lagen varit otänkbara. Detta så mycket mer, som den opposition, vilken önskar att de prostituerade helt skolas skiljas från lagen, under tiden vunnit i styrka och avslutning. Det har diskuterats i snart sagt det oändliga angående frågan, huruvida prostitutionen är en företeelse till sin väsenart skild från eller analog med det egentliga lösdriveriet och huruvida samhället på dessa grunder bör vara berättigat att ingripa emot prostitutionen eller ej. Under denna diskussion bör man, i likhet med 1930 års förslag till vanartslag, hava kommit till klarhet om att det som kan berättiga till en analogi mellan prostitution och lösdriveri är den lättjefulla parasiterande livsföringen och att sålunda samhället ej kan vara berättigat till ingripande enligt en lagstiftning emot lösdriveri — och om en sådan lagstiftning är det ju fråga, även om den kallas vanartslag — i andra fall än då en svårartad sådan parasiterande livsföring

konstaterats. Detta så mycket mera som de huvudsakligaste och viktigaste förebyggande åtgärder samhället skall ha att tillgripa enligt en vanartslag just är arbetsanvisning, vilken åtgärd gentemot dem, som redan hava ett arbete, kan bli icke blott obehörlig utan chikanerande, trakasserande och skadlig. Om och i den mån en lösdriverilagstiftning skall ingripa jämväl mot prostituerade, böra sådana ingrepp ske efter samma huvudgrund för såväl de egentliga lösdrivarna som för de prostituerade, nämligen att de undandraga sig att efter förmåga ärligen försörja sig.

Vad beträffar de ytterligare speciella kvalifikationerna för ingrepp gentemot de prostituerade, torde man allt allmännare kommit till insikt om att de i förslaget § 3 mom. 1 angivna, vilka äro i huvudsak desamma som de föregående förslagens, äro olyckligt valda och utformade. Dessa kvalifikationer: förledande av ungdom eller fara för sådant förledande, inbjudan till otukt som väcker anstöt etc., kunna nämligen vara, och äro också ofta i själva verket, till finnandes hos de prostituerades köpande klientel likasåväl som hos de säljande prostituerade själva. Det måste därför te sig rättvisast och riktigast om sådana förseelser beivrades enligt strafflag och ordningsbestämmelser, vare sig en säljande eller en köpande part gjort sig skyldig härtill. Så mycket mer som påståendet att man skulle kunna beivra sådana förseelser gentemot köparna enligt vanartsla-

Oscarias

Marta - Skor

äro lämpligaste skor för sjuksköterskor och andra som äro i behov av en mjuk och behaglig fotbeklädning. Säljas i egna affärer landet runt.

Prova och köp

Oscaria

— den rätta skon —

gen förefaller som rent nonsens. Det bör icke heller vara mer eller mindre enstaka förbrytelser av en prostituerad mot dylika samhällskrav som de nyss angivna, vilka böra berättiga samhället till så ingående ingrepp i den personliga friheten, som står en vanartslag till buds. Ifrågavarande lagstiftning bör ju så mycket som möjligt innebära ett socialt hjälparbete bland förkomna individer, icke en straffande reaktion gentemot begångna förbrytelser. Då fråga är om till myndig ålder komna prostituerade måste försiktigheten bjuda, att man så mycket som möjligt begränsar tillämplighetsområdet och inskränker hjälp- och skyddsverksamheten till sådana prostituerade, vilka på grund av ett långt framskridet förfall kunna vara i verkligt behov av vård. Man har, beträffande de myndiga prostituerade, icke samma rätt att tillgodose samhällets egen önskan att tillrättavisa, uppfostra och förbättra, som beträffande de yngre. Om och i vad mån alltså speciella kvalifikationer behövas, böra därför dessa kvalifikationer utformas så, att de ange ett långt kommet förfall och ett behov av vård samt ävenledes så, att de hindra godtyckliga ingripanden av andra bevekelsegrunder.

RUTH STJERNSTEDT.

Kungl. Maj:ts prop. n:r 100 av år 1931.

Vår nuvarande socialminister hyser uppenbarligen den allvarliga övertygelsen, att sedeslöshet bör bekämpas och otuktsbrott beivras vare sig den skyldige är fattig eller rik, man eller kvinna. Han har behjärtat de framställningar, som i denna riktning gjorts till honom, och han har sökt att tillgodose dem i sin regeeringsproposition detta år. Huruvida så de i denna proposition föreslagna lagbestämmelserna, omsatta i praktiken, skulle verkligen motsvara avsikten, är emellertid en annan fråga. Att personer i ekonomiskt gynnsam ställning skulle vara allvarligare hotade av där föreslagna åtgärder motsäges därav att för ärendets överlämnande till den instans, som har makten att ådöma tvångsarbete — det yttersta medel som propositionen föreslår för sedeslöshetens bekämpande —, fordras bl. a. att den skyldige undandrager sig att efter förmåga ärligen försörja sig — ett välbekant uttryck från den nuvarande lösdrivarlagen. Och beträffande likheten inför lagen emellan man och kvinna — är det någon som på allvar tror, att en man, kanske därtill en man i ansedd ställning, kanske familjefar, verkligen skulle komma att ställas inför den föreslagna skyddsnämnden för att varnas, förmanas och i fortsättningen övervakas? Det förefaller nog mången alldeles orimligt, att så skulle kunna ske. Men är det inte i själva verket orimligt att

De mest utsökta modeller och färger i underkläder
finna damerna nu i Twilfit, Nybrog. 11, Stockholm.

den proceduren, med inkallande, varning och övervakande, överhuvud skall, när det gäller företeelsen i fråga, på sätt som föreslagits kunna tillämpas på till myndig ålder komna personer, kvinnor och män?

För övrigt, har det manne inte hänt många som det har hänt mig, att det har slagit en, att den gestaltning, som lösdrivarlagen tagit i årets proposition angående "vanartslag", på ett alldeles eklatant sätt ådagalägger, huru orimligt det är att i en och samma lag behandla sedeslöshet och lösdriveri? Det har också från olika håll påyrkats att dessa båda företeelser skola behandlas i skilda lagar och på skilda sätt. Varför har så icke skett? Är svaret manne det, att man havt på känn, att vid en rationell kamp mot sedeslöshet det blir nödvändigt att slå in på nya vägar? Man kan inte undgå att få hela problemet upprullat för sig; man måste såväl när det gäller lagstiftning som när det är fråga om andra åtgärder taga hänsyn till nutidens vetande, bland annat på det fysiologiska och psykologiska området, samt till nutidens tänkesätt, bland annat till de allt starkare krav, som ställas på allas likhet inför lagen.

För min del kan jag blott livligt önska, att det nu framlagda lagförslaget icke måtte av riksdagen antagas och att sedan hopkopplandet av lagstiftning mot lösdriveri och lagstiftning mot sedeslöshet måtte för alltid upphöra. Vinner så det förslaget bifall, som ledamoten av första

kammaren Kerstin Hesselgren framställer i sin motion n:o 234 av i år, att barnavårdslagens tillämpning måtte utsträckas till att avse icke allenast som nu ungdom upp till 18 år utan även ungdom upp till 21 år, så blir därmed ett stort steg taget i rätt riktning. Vi varsna vidare redan nu, att flera andra steg kunna tagas i sådan riktning. Nämnda motion innehåller åtskilligt därom.

KAROLINA WIDERSTRÖM.

Kriminaloberinspektör Erkens i Göteborg.

På inbjudan av F.-B.-F:s Göteborgskrets tillika med flera andra kvinnoföreningar i Göteborg höll Frau Regierungsrat Josephine Erkens, Kriminaloberinspektör i Hamburg, onsdagen den 4 mars ett föredrag om "Organisationen av kvinnlig polis i Tyskland".

Till föredraget, som hölls å Palace Hôtel, hade ledamöter av stadsfullmäktige och polisverket samt andra intresserade inbjudits. Sedan aftonens ordförande, fröken Thyra Kullgren, tackat fru Erkens för det synnerligen klarläggande och intresseväckande föredraget var gemensam supé anordnad i hotellets festvåning.

Trettonde nordiska skolmötet.

Den 6, 7, 8 augusti i år kommer, på inbjudan av Danmark, det trettonde nordiska skolmötet att hållas i Köpenhamn. Anmälan om deltagande i mötet skall före den 15 juli insändas till Svenska bestyrelsen för nordiska skolmötet, Stockholm, och samtidigt bör även dit den av danska bestyrelsen bestämda mötesavgiften, 10 kronor, då inskickas.

LIPTONS THE

är bäst

Drottning Victorias England.

Då Klara Johanson år 1922 utgav i bokform *England om hösten* år 1851, Fredrika Bremers i Aftonbladet 1852 publicerade Englands-skildringar, blev miss Marion Chadwick — vars dödsruna Herthas senaste häfte bringade — av denna bok stimulerad att nedskriva en del personliga erinringar från sin barndoms och ungdoms England. Vi äro i tillfälle att här i översättning publicera dessa anteckningar, som direkt anknyta sig till de personer Fredrika Bremer under sin Englandsvistelse kom i kontakt med.

För den, vilken som jag blivit uppfostrad i den atmosfär som omgav personligheter och rörelser under det tidigare skedet av den victorianska eran, är Fredrika Bremers *England om hösten* år 1851, utgiven och kommenterad av Klara Johanson, av särskilt intresse. I denna får man ett livligt intryck av den stora svenska reformatorns sympatiska intuition och förmåga att fatta den springande punkten både hos människor och rörelser. Samma klarsyn präglar i utomordentlig grad utgivarens företal, där man finner karaktärsanalyser av en sådan träffsäkerhet att man knappast kan fatta att inte Klara Johanson själv haft en intim personlig bekantskap med de individer som hon skildrar och analyserar.

Sannerligen var icke detta tidigare victorianska skede, som Fredrika Bremer säger, en period av överströmmande hoppfullhet. En frisk stärkande vind, som daterade sig från den franska revolutionens dagar,

gick över världen, och mänskligheten började andas mera fritt.

Den ljusa stämning som karakteriserade det intellektuella livet under denna period hade en mycket mörk bakgrund — arbetarnas levnadsförhållanden. Det sociala läge som England sjunkit ned till var upprörande. Den epokgörande fattigvårdsrapporten av 1833 utvisade att en tiondedel av Manchesters befolkning och en sjundedel av Liverpools innevånare, för att icke nämna andra storstäder, levde i underjordiska källare och att flertalet jordbruksarbetare över hela landet erhöilo fattigunderstöd för att deras arbetsgivare, som ägde att bestämma över understöden, skulle kunna hålla ner lönenivån. Arbetarna levde sammanhopade i bostäder så usla att de nu skulle utdömas som ovärdiga att hysa våra djur. Fängelserna voro helveten, fattighusen i sin fasansfulla osnygghet alstringshärddar för sjukdom och elände. Ingen av staten ordnad undervisning fanns. Industriidkarna voro intagna av den föreställningen att deras välstånd berodde av barnarbete utan restriktioner. Inga fackföreningar funnos, och arbetarna berodde helt och hållet av sina arbetsgivares godtycke. Mrs Gaskell påvisade i sin roman "Mary Barton" spinneriarbetarnas eländiga hjälplöshet inom Manchesters bomullsindustri. För denna missgärning — boken innehöll några lätt igenkännliga porträtt ur verkligheten —

Fornby, Dalarnas Folkhögskola vackert belägen vid Tunaåns strand.

Kvinnlig sommarkurs 4 maj—22 aug. Allmänbildande ämnen. Grundlig kurs i vävnad och sömnad. Skolkök. Stipendier. Friplatser. Prospekt från skolans rektor fil. dr. P. Evald, Fornby, **Borlänge**.

blev hon så gott som bojkottad av Manchestersocieteten. Hon fick inte förlåtelse förr än allmänna meningen blivit på det klara med vederhäftigheten av hennes uppgifter och hon riktat in sin litterära talang på mindre misshagliga ämnen.

Beträffande det allmänna hälsotillståndet kan den nuvarande generationen knappast tänka sig in i den då rådande krassa okunnigheten om hygienens mest elementära regler. Det var en man, Edwin Chadwick, förbehållet att genom en intuitiv snilleblyxt upptäcka sambandet mellan smutsiga bostäder, dåliga avloppsledningar och sjukdom, fattigdom, brott. Denna upptäckt baserades icke på vetenskaplig undersökning — sådana metoder voro då i sin barn-dom — utan på statistik och iakttagelser som samlats under arbetet i Fattigvårdscommissionen, vars ledande ande han var. Läkarna hånade, men vetenskapliga undersökningar ha bekräftat hans slutledningar. Missförhållandena voro så stora att de som arbetade för reformer voro fyllda av stridsglädje. De sågo resultat av sina ansträngningar och kände sig genomträngda av en hoppfull stämning. Varje stråle av ljus stod då så klar mot den mörka bakgrunden. Nu är bakgrunden mindre mörk och ljuset är mera spritt.

Så hade man den nya erfarenheten av en ung drottning, som blivit sorgfälligt uppfostrad för kunglighetens och hemmets plikter, i stället för de råa vällustingar som förut innehafte tronen. Den unga drottningens egen-

skap av hustru och moder tilltalade alldeles särskilt det engelska folkets känslor, och familjetavlan kompletterades av den unga gemålen, en man av sällsynt karaktärsstyrka och renhet i seder. Den stora allmänhetens sympatier och antipatier äro emellertid tämligen outgrundliga, och prins Albert var aldrig egentligen populär. Huvudsakligen, tror jag, emedan engelsmännen alltid hyst fördomar mot utländska prinsgemåler, vilka i bästa fall betraktas som ett nödvändigt ont. Alla de som kommo i personlig kontakt med honom förstodo emellertid snart nog vilken vinst England dragit i det kungliga äktenskapslotteriet. Men engelsmännen ha dock aldrig till fullo insett vad de ha prins Albert att tacka för. Varje allvarlig arbetare för sociala reformer fann hos honom inte blott sympati utan omdömesgillt, praktiskt stöd. Han hade öppen blick för allt som rörde folkets välfärd. Endast de initierade visste huru många av framåtrörelserna i jordbruk, bostadsförhållanden, hygien och uppfostran som tillkommo genom hans personliga inflytande.

För att blott ta ett exempel. Det stora Victoria och Albertmuseet, som nu intar en så framstående plats i Södra Kensington, och det nät av konstskolor under Board of Education, avdelningen för vetenskap och konst, som är utbredd över hela landet, växte ut från ett anspråklöst litet museum, med klasser i teckning och konsthantverk för både män och kvinnor, vilket ledde

Den omtänksamma husmodern vänder sig alltid till Lunda Tvättningsrättning
 Garanteras ett förstklassigt arbete. — Kläderna försäkrade under tvättningen.
 — — — — — Telefon Drottningholm 20 och 190 — — — —

sitt ursprung från ett uppslag av prins Albert och hans rådgivare. Frikostigt överöste man med löje "the Brompton Boilers", vilket var öknamnet på den lilla byggnad av korrugerad järnplåt med runt tak, i vilken då kärnan till den nuvarande oskattbara samlingen måste inhysas på grund av konstnadsskäl. Hade vi inte British Museum? Varför skulle skattebetalarna plikta för ett sådant löjligt nonsens?

Liksom på denna öste den tröga, engelska publiken hela floder av kallt vatten också på andra av prins Alberts framsynta planer, men det utsäde som han sådde bar ymniga skördar i kommande år. Måhända har prins Albert i politiska frågor gjort sina misstag, men som social reformator förtjänade han en bättre tribut till sitt minne än den massa Albert-minnesmärken, varmed hans tröstlösa änka översvämmade och tråkade ut landet.

Den av Fredrika Bremer skildrade perioden kännetecknades också av en viss internationalism. Tänkare och idealister i England sträckte ut sina händer mot tänkare och idealister i andra land. Naturligtvis fanns det mycket av nationellt högmod, men detta var instinktivt och hade ännu inte upphöjts till värdigheten av en princip. Reformatorerna voro rörande optimistiska beträffande den mänskliga naturen. De kunde inte tro att tänkande varelser kunde vara så utsägligt dåraktiga som att döda

varandra, då de kunde arbeta tillsammans på att utveckla sina hjälpmedel och draga mänskligheten upp ur dyn. Jag minns hur min far visade min bror en stor kanon, som stod på utställningsområdet, och sade till honom att se noga på den, ty den var någonting som hörde till det förflutna. Vi skulle inte behöva några kanoner i framtiden, för mänskorna skulle få annat att göra! Denna tro hängde ihop med tidens ungdomliga hoppfullhet, som genom kommande händelser skulle få sådana våldsamma stötar.

Det är av intresse att finna att Fredrika Bremer i sina tidigare dagar hämtade hopp och inspiration ur Benthams läror. Detta i all synnerhet därför att genomsnittsmänskorna helt enkelt betecknade hans teorier som "utilitarism", eller med andra ord: förhärlikande av den rena egennyttan. I alla fall — det var han som slog gnistan som tände den del av praktisk humanitär strävan, vilken hans skara av hängivna anhängare voro kallade att sprida över hela landet.

Jag är icke kvalificerad att uttrycka någon mening om förtjänster och fel i Benthams filosofi. Jag kan endast döma av resultatet. Och då jag sett hur de yngre män, som sutto vid hans fötter, var och en på sitt sätt, ägnade sina liv i senare år åt kampen mot grymhet och lidande, så kan jag inte låta bli att tro att "största möjliga lycka för största möjliga antal"

RONNEBY BRUNN

Säsong 1931. 5 juni—slutet av augusti.

Sockersjuka, njurlidande, gikt, reumatiska åkommor, alla anemiska tillstånd samt abnorm fettbildning behandlas vid Ronneby Brunns starkt järnhaltiga källor.

Förstklassig dietavdelning under ledning av specialutbildad föreståndarinna.

Härlig omväxlande natur, otvunget badortsliv, tillfälle till segling och tennis.

Överläkare: Med. dr. F. Nord,
Serafimerlasarettet, Stockholm.

Tillskriv **RONNEBY BRUNN**
Postadress: Ronneby Brunn.

måste varit en god filosofisk ekvivalent till det kristna budet: "du skall älska din nästa som dig själv".

Benthams personliga inflytande på sina lärjungar var utomordentligt. Intellektuella med skarpa hjärnor, som John Stuart Mill, Samuel Romilly, Edwin Chadwick, Hill Burton, Southwood Smith, kände för honom som en from katolik känner för sitt skyddshelgon. Jag växte upp i ett hem fyllt av hågkomster av Bentham och genomträngt av hans anda. Jag kan se för mig den gamle filosofen, mild, vänligt välvillig, då han promenerade fram och tillbaka i det trevliga biblioteket i sitt gammaldags hus vid Queen Square helt upptagen av sina meditationer, omgiven av sina unga vänner som drucko in hans ord och älskade honom som en fader. Hans psykiska inflytande måste varit spritt även till alldeles ofilosofiska kretsar att döma av en historia som min far brukade berätta.

Natten efter Benthams död, då min far i rummet gränsande till det där den döde vilade var sysselsatt med att ordna hans papper, fick han genom fönstret se en vitklädd gestalt i mån-skenet i trädgården nedanför. Han gick ned och fann en vacker ung kvinna, som blickade uppåt mot fönstret. Hon frågade om det var där Bentham låg och, då min far svarade jakande, bad hon honom blygt att få se den döde filosofens ansikte som hon aldrig sett i hans livstid. Min far tog henne med upp och hon knäböjde vid den

dödes viloläger och kysste vördnadsfullt hans panna, viskande: "så vac-ker han är". Sedan gjorde hon min far många frågor om Benthams liv och erfarenheter, bl. a. om han någonsin varit kär. Det föll sig så att min far just hittat ett paket brev innehållande korrespondensen mellan Bentham och en kvinna som han älskat. Rörd av hennes allvar visade han breven för henne. Hon läste dem under tårar och syntes ur stånd att slita sig lös och gå. Då hördes en våldsam bultning på dörren, och inrusade hennes bror, oerhört upprörd, för att söka sin förlorade syster. Det visade sig då att hon var en av Sheridans tre vackra sondöttrar, Mrs Norton, sedermera känd som Lord Melbournes vän och hjältinnan i månet drama inom den tidens politiska och mondäna kretsar.

Detta om den mänskliga sidan av Jeremy Bentham. Det budskap, som han var kallad att giva världen, överflyttades av hans lärjungar till ett språk som kunde begripas av vem som helst och överlämnades till kommande generationer, vilka hava glömt varifrån det kom. De kände detta budskap endast genom medium av sådana lärare som Kingsley, Maurice, Carlyle, Florence Nigthingale och deras efterföljare. Måhända, om än omedvetet för henne själv, var Fredrika Bremer en av dessa.

Bland de många olikartade personligheter som Fredrika Bremer kom i kontakt med befann sig även leda-

Ni Vill Bo
CENTRALT OCH BEKVÄMT?

Bo då på

Sthlms Kristliga Ynglingaförenings
HOTELL

Bryggaregatan 10. -:- Tel. N. 304 70.

Nyrestaurerat. Hiss. Badrum.

E L E V E R

erhålla god undervisning i tillskärning, uppsättning och provning ävensom mönsterkonstruktion.

Ellen Lundberg

Birger Jarlsgatan 39, 4 tr. Tel. 15 50.

ren för en helt annan tankeriktning: James Martineau. Fastän han av statskyrkan betraktades med fasa som en farlig kättare, var dr Martineau i själva verket hela sitt liv en konservativ i sitt hjärta, ehuru tvingad till heterodoxi genom sitt förnuft.

Detta kommer fram i hans brev till Francis Newman, vari han uppmanar honom att rädda Fredrika Bremer från Kingsleys socialistiska inflytande. Man kan knappast tänka sig en större kontrast än dessa två män.

Martineau var huvudsakligen teolog, filosof. Då han talade, kände man huru han lyfte de mest vardagliga ämnen till en högre nivå. Hans hela liv var i harmoni med hans grundsatser. Gammaldags artighet och tolerans för de okunniga, men en viss ofördragsamhet mot allt som föreföll fantastiskt eller revolutionärt. Han kom från en gammal hugenottfamilj och hade de karakteristiska egenskaper som vi brukat tillägga avkomlingarna av dem vilka kommo över efter Nantesiska ediktets återkallande: en sträng plikt känsla och osviklig trohet mot sina grundsatser.

Hans syster Harriet hade en liknande natur, men hon slog in på en annan riktning: positivism och praktisk radikalism. Därav konflikten mellan bror och syster. Martineau utövade inflytande på vida kretsar av tänkande, men han skapade inga kämpar, och kämpar var det som behövdes i dessa dagar.

Kingsley var raka motsatsen. Poet, högkyrklig, socialist, sportsman var

han en människa full av motsägelser, som aldrig besvärade sin hjärna med fordran på logik. Genom sin konstnärliga fantasi var han i stånd att fatta arbetarnas och industrislavarnas lidanden. Ja, till och med sådana oromantiska behov som avloppsledning och hygieniska bostäder, vilket man ser av hans skildring i "Two years ago" av kolerahemsökelsen — också en av Fredrika Bremers erfarenheter —, vilken han betraktade som naturens hämnd för underlåtenhetssynder i det förflutna. Hans tiominuterspredikningar fulla av koncentrerat sunt förnuft drogo stora församlingar. Hans söndagskriketmatcher under kyrkans beskydd chockerade de ortodoxa, men gåvo honom en ofantlig tillslutning av unga män, det yngre prästerskapet inberäknat.

Samtidigt svärmade hans inbillning omkring bland ärorika minnen från det förflutna: Raleigh och Drake, vikingar och goter, bragder utförda av starka, enkla, ridderliga engelsmän, och här gjorde han måhända sitt land en otjänst genom att uppamma nationell självbelåtenhet. Han hade ett nästan primitivt hat till romersk-katolska kyrkan och ett visst förakt för de frikyrkliga, vilka sårade hans smak. Ehuru radikal socialreformator var han på samma gång en entusiastisk "country gentleman", genomträngd av sportens poesi. Dr Martineau hade erfarenhet av unga män som uppfostrats i de strängaste unitariska traditioner, men som, då

K. E. Sundströms Snickeri- o. Renoveringsverkstad

utför *renovering av antika möbler*, förstör ej den älderdomliga prägeln. *Kompletteringar och nya arbeten* utföras på beställning. *Laveringar och inläggningsarbeten. Ompolering, boning och lackering, antikbehandling.* På begäran: *skisser, ritningar och kostnadsförslag. Moderata priser och omsorgsfullt arbete.*

de kommit under Kingsleys trolldom, övergivit sina fäders tro och kastat sig i statskyrkans armar, med allt vad detta innebar. Härav tydligen hans oro att rädda Fredrika Bremer från att fångas i denna förtrollande personlighets snaror.

Fredrika Bremers besök i England inföll vid tiden för kvinnorörelsens början. Här fanns mindre av livfull glättighet, ty även de mest upplysta människor hade svårt att inse missförhållandena; det var ett besvärligt, mödosamt arbete.

Medelklasskvinnornas ekonomiska förhållanden voro antagligen värre i England än i något annat land i Europa. Genomsnittsens engelsmannens ärelystnad var att kunna underhålla hustru och döttrar i sysslöshet. Han betraktade alla slags hushållsgöromål som förnedrande. En flicka tilläts icke att besudla sina händer med matlagning eller andra praktiska göromål, med undantag av sömnad. Hon fick inte lära sig någonting annat än litet ytlig kunskap i franska och musik. Om hon var rik, tillbragte hon sina förmiddagar med att läsa romaner och sina eftermiddagar med att göra och mottaga visiter. Om hon var fattig med att förfärdiga sina kläder och hattar för att kunna ta sig bra ut. Idrott förekom alldeles inte, och bristen på motion gjorde att hon ofta blev en sjukling, i inbillningen eller i verkligheten. Om hon gifte sig, fortsatte hon samma liv, med barnen som ett plus. Om hon förblev flicka,

blev hon en föraktad gammal flicka, eller, som en sista utväg, blev hon guvernant och lärde barn att bli lika okunniga som hon själv.

Till och med de kultiverade kvinnorna i de övre samhällslagren saknade i allmänhet en utbildning som verkligen kunde kvalificera dem att försörja sig själva. Att göra betalt arbete var förnedrande. Jag kommer ihåg två systrar, som vid femton och sexton års ålder trotsade konventionen och togo sig till att måla blommor för att härigenom kunna underhålla en sjuk mor. De förvärvade sig ett namn, och senare i livet understödde de två ogifta tanter med sin konst. Tanterna mottogo hjälpen med tacksamhet, men det faktum att deras niecer sålde tavlor fick aldrig nämnas i deras närvaro för att inte chockera dem.

De som arbetade för reformer på denna linje måste kämpa en särskilt hård kamp, inte blott mot bekymmersamma förhållanden, utan också mot männens fördomar och kvinnornas egen okunnighet och svaghet. Det behövdes alldeles särskilda egenskaper för att kunna strida mot en sådan övermakt. Två energiska kvinnor, Emily Faithful och Bessie Parkes (sedan Madame Belloc, moder till författaren Hilaire Belloc), blevo emellertid så starkt berörda av det beklagansvärda läge vari otaliga fattiga damer befunno sig — som de fått kännedom om — att de började en kampanj för utbildning och arbets-

Har Ni en baby?

Läs då i nästa nummer av
HERTHA om

Baby's Training.

Rudolph Björklund & C:o.,

Tapeter Malm Morgsg. 8
Stockholm.

möjligheter för kvinnor. De gjorde en anspråkslös början med startande av en tryckpress för att bereda möjlighet till yrkesutbildning och självförsörjning för kvinnor ur de högre samhällslagren. Jag har alltid hört att detta försök var själva utgångspunkten för den rörelse för kvinnornas praktiska utbildning och förvärvsarbete, som Fredrika Bremer med tillfredsställelse omnämner i sina skildringar.

Man behövde vara härdad för att kunna utstå de smädelser och det åtlöje som östes över kvinnorörelsens pionjärer. Vi, som leva i lugnare tider, äro ofta benägna att kritisera de misstag de begingo genom att trotsa allmänna meningen i obetydliga frågor och tacka himlen för att vi ej äro som de. Jag tänker att vi, som skörda frukten av deras mödor, tvärtom borde hedra och hålla levande minnet av dem, som voro kvinnosakens första kämpar och i viss mening martyrer.

Vi ha benägenhet för att bli trötta och missmodiga i vår tid. Den ljusa vårstämning som så kommer fram i Fredrika Bremers Englandsskildringar har förflyktigats under utvecklingens naturliga gång. De reformer som hon och hennes samtida segerrikt kämpade för ha förlorat sin nyhet och tagas nu som något självklart. Missförhållandena äro ännu så stora, problemen så invecklade och framstegen så långsamma. Vi behöva litet uppmuntran, och vi kunna, tror jag, få nytt hopp om vi låta våra tankar gå tillbaka till det förflutna och före-

ställa oss de förhållanden som vi ha bakom oss. Då skola vi inte längre känna oss missmodiga.

Det är denna synpunkt som inspirerat mig till dessa små beundrande och instämmande kommentarer till Fredrika Bremers skildringar av England det hoppfulla året 1851.

MARION CHADWICK.

Förbundets skrivelse ang. Lundquistska motionen.

Till Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskott.

Genom Utskottets skrivelse av den 13 februari har Fredrika-Bremer-Förbundet satts i tillfälle att inkomma med yttrande i anledning av hr Lundquists i Rotebro motion II: 51 angående åtgärder i syfte att uppmuntra kvinnliga tjänstemän till frivillig avgång ur statstjänst vid giftermåls ingående.

Förbundet vill först till granskning upptaga av motionären i ovannämnda syfte föreslagna åtgärder.

Vad den ifrågasatta avskedsgratifikationen angår synes denna ur statsverkets synpunkt vara nog så frikostigt tillmätt och måhända komma att verka tämligen betungande. Icke desto mindre torde den dock för den kvinnliga befattningshavaren bliva skäligen värdelös i jämförelse med vad hon i utbyte skulle avsäga sig, nämligen en stadigvarande befattning hos staten. Under sådant förhållande framstår förslaget såsom mindre lyckligt, det får till och med en föga tilltalande karaktär av erbjudet lockbete. De kvinnliga befattningshavare, som, fränsett eventuella övergångsbestämmelser, skulle komma att beröras av en sådan anordning äro i allmänhet unga och i yngre år är förmågan av förtänksamhet minst ut-

D A M E R Atelier "Paris Wien Berlin"
Låt sy Edra
kläder hos Regeringsgatan 88, Stockholm

veklad. Det kan därför ifrågasättas om det verkligen är lämpligt att staten föranleder kvinnliga befattningshavare att med kort tidsfrist träffa ett avgörande av så stor vikt som det här åsyftade. Det gäller ett val icke endast för tillfället eller för de närmaste åren utan för framtiden. En gift kvinna kan få försörjningsplikter sig pålagda och det måste alltid förbli i högsta grad ovisst huruvida staten förmår bereda en f. d. befattningshavare förnyad anställning, även om hon blivit försatt i ett trängande behov av arbetsförtjänst för sin och sina barns försörjning. Fredrika-Bremer-Förbundet har i sin verksamhet många gånger ställts inför det svåra läge, vari en kvinna råkar då hon med ringa eller otillräckliga inkomster nödgas träda till som familjeförsörjare, och hågkomsten av sådana erfarenheter gör sig i detta sammanhang starkt påmind.

Givetvis är det icke vår mening att en kvinnlig befattningshavare vid giftermåls ingående ej under några förhållanden skall avgå ur statstjänst. Vad vi velat framhålla är endast att ett sådant avgörande även framdeles bör få träffas, utan att tanken på avgång genom erbjuden penninggåva göres särskilt tilldragande.

Vad motionären anför beträffande pensionsfrågans ordnande vid avgång ur statstjänst, framhållande att kapitalvärdet av såväl erlagda pensionsavgifter som statens andel i tjänstepensionen bör överflyttas till pensionsstyrelsen, synes oss vara berättigat. Detta är emellertid frågor, som beröra såväl manliga som kvinnliga befattningshavare och som, där de ej redan funnit sin lösning, böra upptagas till behandling i ett annat och vidare sammanhang. När i motionen dessutom förordas, att kvinnlig befattningshavare vid avgång ur tjänsten skall få tillgodoräkna sig erlagda avgifter för efterlevande barns pensionering, kunna vi fullt ansluta oss härtill, försävt denna rätt skall gälla icke endast för de fall, då inträde

i äktenskap är skälet till avgång, utan även eljes.

Utgångspunkten för motionären är uppfattningen att gift kvinnas kvarstående i statstjänst skapar arbetslöshet. Emellertid förhåller det sig så att gift kvinnas bibehållande av tjänst också kan ge anledning till nya arbetstillfällen. Hennes bortvaro från hemmet för tjänstens skötande medför ofta anställande av en hushållshjälp och, där barn finnas i familjen, torde detta vara regeln.

För övrigt om statsmakterna till lindrande av arbetslösheten skola uppmuntra kvinnliga befattningshavare, som ingå äktenskap och räkna med full försörjning, att lämna statstjänsten, synes oss konsekvensen fordra att åtgärder till moralisk påtryckning i samma syfte vidtagas beträffande de befattningshavare, män som kvinnor, vilka äga tillräckligt kapital för sitt uppehälle. Är man icke beredd att draga denna slutsats, böra jämväl de statsanställda gifta kvinnorna lämnas frihet att utan särskild påverkan besluta angående sitt förvärvsarbete.

Att ungdomen i vår tid ofta har svårt att finna ett arbete, som ger levebröd, är tyvärr ett faktum och på samma gång en företeelse av den allvarliga innebörd att den bör vara föremål för statsmakternas synnerliga uppmärksamhet. Det synes oss emellertid som om ändamålsenligare vägar till bekämpande av ungdomens arbetslöshet skulle kunna utfinnas än den, varpå motionären slagit in.

Av vad som ovan anförts torde framgå att enligt förbundets uppfattning den i motion II: 51 föreslagna utredningen icke bör tillstyrkas.

För Fredrika-Bremer-Förbundet

LIZINKA DYRSSEN.

/ Axianne Thorstenson.

Stockholm den 12 mars 1931.

HJO

REUMATISM

BAD

Doktor G. Edström.

Prospekt. Rikst. 101 o. 9.

Nya förbundsmedlemmar

A r v i k a: fröken Elin Bergström, fru Karin Dahlgren, fru Ella Hallén, fru Gertrud Högberg, fru Gerda Schiöler.

E s k i l s t u n a: fru Ingeborg Olsson.

H ä l s i n g b o r g: fröken Agda Bergsten, fru Märta Billsten, fröken Valborg Blomqvist, fröken Elsa Ekholm, fru Naima Eriksson, fru Gunhild Trulsson, fröken Gitte Wikström.

H u d i k s v a l l: fru Bernard, Näsvisken, fru Anna Gunnarsson, fru Berta Lundgren, fröken Else Åkerblom.

K a r l s k r o n a: fru Ester Bergstrand, fröken Sigrid Bruze, fröken Ester Båth, fru Rut Carlsson, Gullberna, fröken Adèle Carlsson, fru Martha Lindblom, fröken Nanna Rangström, fröken Wendel, fru Ethel Åberg, fröken Anna Ågren.

K a r l s t a d: fru Greta Bergson, fröken Astrid Bure, fru Hulda Lindahl.

K r i s t i a n s t a d: fru Elin Hanngren, frökan Ala Rasmussen, fru Anna Taube-Remmock.

L u n d: fru Maria Bern, fröken Elisabeth Oterdahl.

M a l m ö: fru Elna Bäckman, fröken Anna-Lisa Fridell, fru Edith Gagner, fröken Elisabeth Gylling, fröken Mary Kihlbom, fru Brita Rodenstam, fru Hanna Werner.

N o r r k ö p i n g: fru Anna Blad, fru Karin Hagberg, fröken Gunhild Lindberg, fru Signe Nyborg, fru Evy Swartling.

N y k ö p i n g: fröken Ellen Andersson, fru Karin Bohlin, fröken Ellen Carlsson, fröken Astrid Johansson, fru Eva Källander, fru Elsie Ljunggren, fru Ingeborg Löwenhard, fru Nea Nelsson, fröken Anna Thanner, fru Ebba Willén.

S k o r p e d: fröken Hanna Arnström.

S t o c k h o l m: friherrinnan Eva von Heidenstam, fru Louise Jansson.

T o m e l l i l l a: fru Hilma Ehnbon Nilsson, fru Ester Gudmundsson, fröken Emma Månsson.

U m e å: fru Gertrud Dahlborg, fru Elsa Haeggström, syster Judit Olofsson, fru Jenny Österlund.

U p p s a l a: fru Elisabeth Söderman.

V i s b y: fru Gunhild Carlsson, fru Hedvig Jörlander, fru Sigrid Kellgren, fru Dagmar Lyttkens.

Y s t a d: fru Charlotte Lundgren, fru Sigrid Sundström, fru Ester Tibell.

Ö s t e r s u n d: fröken Ebba Broman, fröken Ellen Höglin.

F.-B.-F.-kretsarna.

Arvikakretsen hade årsmöte den 17 mars. Vid förrättat styrelseval utsågs till ordförande efter fru Emy Wallin, som undanbett sig återval, fru Dagmar Stake, vidare valdes: fru Gretå Rogstadius, vice ordf., fru Hilma Janson, sekr., fru Lilly Sjöstedt, kassaförv., fruarna Tekla Olsson och Ella Hallén samt fröken Britta Crona. Suppleanter blevo fruarna Jenny Nilsson och Gerda Högberg; revisorer: fru Ingegerd Wallenström och fröken Anna Nordbäck med fru Lisa Janson som suppleant.

Gotlandskretsen hade den 11 mars sitt årsmöte i residenset under ordförandeskap av fru G. Rodhe. Års- och revisionsberättelserna föredrogos och decharge beviljades styrelsen. I styrelsen invaldes fru Fanny Wallér i stället för fru Maria Wärmon, som står i begrepp att avflytta från staden. De övriga styrelseledamöterna såväl som revisorer och revisorsuppleant omvaldes. Av årsberättelsen framgick, att kretsens arbete för att kvinnlig arbetskraft alltmer skulle komma barnavården i samhället till godo krönts med framgång. Så hade staden under året fått en kvinnlig barnavårdsman.

Efter förhandlingarna vidtog diskussion över ämnet "Gift kvinnas rätt till förvärvsarbete" — valt med anledning av herr Lundquists remitterade motion. Inledningsföredraget hölls av ordföranden, som därvid läm-

Homeopatiska Självläkaren

av **Klara Fransén**. Första svenska originalarbete byggt på egna erfarenheter. Förord av läkare. Erhålles å S. F. s V. H. byrå, Sibylleg. 36, Stockholm. Pris Kr. 6. Ny uppl. 9—10 tusendet.

Koppning

för värk och svullnad i benen
kylda händer och fötter, ischias

Leg. spec. **Clary Dahlström**

Dalagatan 25, Stockholm.

Tel. 84104, Kl. 10—2.

nade en historik över kvinnors anställande i statstjänst, påpekande hur det dröjde i 18 år med behörighetslagens komplettering och ikraftträdande och att snart därefter försök gjordes i en motion att utestänga gifta kvinnor från statstjänst, vilken dock avsågs. Därefter upplästes herr Lundquists i Rotebro motion samt förvaltningsutskottets förslag till yttrande. Diskussionen blev livlig, och många synpunkter framkommo. Det framhölls bl. a., att i enlighet med kvinnörelsens princip var och en — utan avseende till kön — bör ha rätt att ägna sig åt den verksamhet hon har anlag för och är lämplig att sköta och att ingen påtryckning bör göras för att förmå kvinnor att vid giftermål lämna sin tjänst, vore det så med en gratifikation av en årslön. Det gäller för dem i allmänhet ej endast inkomsten, utan tjänsten är för dem ofta ett livsintresse. Mötet beslöt att instämma i förvaltningsutskottets förslag om motionens avstyrkande.

Gävlekretsen sammanträdde den 17 mars under ordförandeskap av fru Rut Johansen i S:t Ansgars hus, Birgittasalen, varvid föreningsangelägenheter diskuterades och handlades. Därefter samkväm och underhållning.

Halmstadkretsen anordnade den 24 mars en aftonunderhållning å Konserternsalen. Därvid uppfördes "Förr och nu", tvenne tidsbilder av Voldborg Olsgaard, översatt från danskan av Edit Johansson och Rhoda Halpin. "Förr" tilldrog sig 1870 och "Nu" 1930. Alla rollerna, även de manliga, spelades av Fredrikor och blivande unga Fredrikor. Fullsatt salong, glad stämning, mycket applåder och blommor och en god förstärkning av kretsens kassa.

Jönköpingskretsen hade den 20 mars årsmöte under ordförandeskap av fru Kerstin Bendz. Revisionsberättelsen föredrogs och ansvarsfrihet beviljades och re-

dogjordes för sjuksköterskebyråns verksamhet. Förutvarande styrelseledamöter omvaldes utom fruarna Cissi Söderberg och Anna Hall samt fröken Bertha Hedenstierna, som undanbett sig återval, och i vilkas ställe valdes fröken Karin Wernqvist och fruarna Vivi Celander och Märta Strömbom. Därefter höll dr Lydia Wahlström ett offentligt föredrag över ämnet: "Den nutida ungdomens problem". En talrik publik som förutom föreningsmedlemmar till stor del bestod av skolungdom åhörde med stort intresse dr Wahlströms medryckande och av förståelse för ungdomen präglade föredrag. Efter föredraget var anordnat tesupé och ett angenämt samkväm med talrik anslutning, där medlemmarna hade tillfälle att diskutera många av de frågor som föredraget behandlat.

Karlskronakretsen hade den 11 mars anordnat samkväm i Stadshotellets lilla sal varvid direktör Hardy Göransson, Venngarn, talade om "Alkoholistvården och dess resultat". Det på rik erfarenhet stödda, varmhjärtade och klarläggande föredraget mottogs med livligt intresse.

Efter tesupén bjöds på sång av fröken Märta Sandgren ackompanjerad av fru Astrid Gyllencreutz.

Karlstadskretsen sammanträdde den 27 mars i Stadskällarens klubbvåning. Aftonen var ägnad åt diskussion av sjuksköterskornas utbildning och ställning, vilket ämne som bekant under den gångna vintern ventilerats både i pressen och vid föreningsaftnar.

Ett litet antal sjuksystrar hade mottagit inbjudan att närvara och inledningsföredraget hölls, friskt och rakt på sak, av instruktionsköterskan vid Centrallasarettet, fröken Vivan Westman. Diskussionen kom mest att bestå av ett samtal under fria former, med täta och välvilligt besvarade frågor till sköterskorna. Efter ett utbyte, som varade nära två timmar, hade kretsen fått

SÖDERKÖPINGS BRUNN och BAD

REUMATISM och HJÄRTSJUKDOMAR, NERVSVAHET, BLODBRIST m. m.

Modern behandling. Förstklassiga bad. Elektr. ljusbad. Sjukgymnastik. Massage. Diatermi. Elektricitet. Kvartsljus m. m. Välutrustat kliniskt laboratorium.

Överläkare Dr Martel Johansson, adr. Vetlanda.

Upplys. gen. Brunnskontoret, Söderköping. Tel. 22.

en god överblick över sköterskeyrkets förhållanden. Kretsordföranden slöt med att tillönska sköterskorna framgång i deras påbörjade aktion för mera tidsenlig avlöning.

Kristianstadskretsen anordnade den 27 mars tillsammans med stadens Husmodersförening en föredragsafton å Industrihotellet, varvid fil. lic. Tora Sandström talade över ämnet "Psykoanalys och barnuppfostran". Husmodersföreningens ordf. fröken Alma Hansson hälsade föredrags-hållaren välkommen och kretsens ordf. fru Elisabeth Sjövall framförde de närvarandes tack för det intressanta föredraget.

Lundakretsen sammanträdde den 9 mars under ordförandeskap av fru Anna Herrlin. Sedan års- och revisionsberättelsen för kuratorsverksamheten med Herthahemmet upplästes och decharge beviljats, meddelade ordf., att staten fr. o. m. år 1931 övertagit själva kuratorsverksamheten, samt uttalade kretsens tack till kuratorn för det utmärkta arbete, hon under dessa år utfört.

Därefter uppläste sekreteraren lektor Sörensens föredrag om 1928 års lönekommittés betänkande, varefter en livlig diskussion följde, belysande "lika lönsprincipen" från olika sidor. Sammanträdet avslutades med samkväm.

Malmökretsen hade möte den 2 mars under doktor Eva Smedbergs ordförandeskap. Sedan ordföranden lämnat en redogörelse för det kommande årsmötet höll docent Asta Kihlbom ett intressant och roande föredrag om "Engelska familjebrev från medeltiden". Därefter förekom musik av fröken Emmy Nyberg samt samkväm och tesupé.

Norrköpingskretsen höll den 4 mars sitt årsmöte under ordförandeskap av fru Fanny Björkman. Då

deltagarna, uppgående till ett 90-tal, samlats i den festligt smyckade möteslokalen, intogs kaffe, varvid kretsen såg sina medlemmar som gäster. Årsberättelsen upplästes och godkändes. Av denna framgick, att kretsen under året på ett glädjande sätt gått framåt vad medlemsantalet beträffar. Ökningen är 26 nya medlemmar, hela antalet 211. Revisionsberättelsen upplästes, varpå styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet. Härefter företogs val av styrelse. Till medlemmar av densamma omvaldes samtliga förutvarande: fru Fanny Björkman, ordförande, fröken Gerda Malmström, v. ordf., fru Ebba Beckman, mötesvärdinna, fröken Ester Lindström, fru Karin Edlund, fru H. Öhman, fröken Betty Olsson, kassaförvaltare, i stället för fröken Emelie Andersson, som av sagt sig uppdraget men kvarstår i styrelsen, fröken Ruth Dahl, fru Elsa Alkman, sekr., samt fröken Dagmar Wessberg, biträdande sekreterare.

Revisorer blevo de förutvarande fröknarna Octavia Lundell och Gerda Lundman.

Till kretsens representanter vid förbundets årsmöte i Malmö—Lund den 8 och 9 april utsågos fruarna Björkman, Alkman, Anna Lisa Brahme och Tua Gärdstam med fru Karin Edlund som suppleant.

Härefter gav ordföranden en intressant återblick på kretsens nu tillägnadågnna tioåriga verksamhet. Av denna överblick framgick att ett mycket stort antal föredrag i aktuella ämnen av allmänt intresse under årens lopp anordnats av kretsen.

Ordf. berörde ävenledes hemsysterfrågan, vilken som förut nämnts så till vida blivit löst, att en hemsyster från Hemskolan i Uppsala börjar sin verksamhet i Norrköping den 7 april och av Fredrika-Bremerkretsen blivit anställd på ett år.

Efter årsmötesförhandlingarna upplästes seminarierektor Anna Sörensens föredrag "Det aktuella löneförslaget" av fru Alkman. Härpå vidtog en livligt uppskattad dramatisk-musikalisk underhållning, varvid en scen ur Harald Molanders lilla förtjusande

DÖVAS VÄLS

Syateljé och lappcentral mottager beställningar och lagningar av all slags sömnad. Östermalmsg. 62, n. b. Tel. 16193. Öppet vardagar 9—7, lördagar 9—2.

GER ARBETE ÅT DÖVA KVINNOR.
Moderata priser. Vålgjort arbete.

Tvättbara parkettgolv Outslitliga linoleum-mattor

om man använder

Hydrox - Cellulosa

Torkar på 45 minuter. Hygieniskt. Billigt.

Finnes i varje färghandel.

enaktare "Rococo" uppfördes med känd bravur av fruarna Helena Göhle och Brita Wahren.

Slutligen sjöng fru Gertrud Rasmusson till ackompanjemang av fröken Hellman en avdelning romanser av bl. a. Kjerulf och Grieg. Årsmötet präglades alltigenom av en både intim och festlig stämning.

Nyköpingskretsen sammanträdde den 9 mars i Odd Fellows klubblokal. Ett synnerligen intressant föredrag hölls av författarinnan Karin Boye, Stockholm, över ämnet "Vår tids ungdom". Sammanträdet var talrikt besökt, och nya medlemmar ingingo i föreningen. Efter sammanträdet samlades man till tesupé.

Svalövs-kretsen höll sitt årsmöte den 24 febr. under ordförandeskap av fru Signe Nilsson-Ehle. Sedan revisionsberättelsen upplästes och ansvarsfrihet beviljats, förrättades val. Samtliga styrelseledamöter och revisorer omvaldes.

Efter förhandlingarnas slut berättade fru Dea Forsberg livligt och medryckande om sina intryck av "Slumverksamheten i London". Härefter vidtog samkväm, varunder sång utfördes av fru Emy von Sydow.

Den 24 mars hade kretsen ett talrikt besökt sammanträde, varvid fru Ruth Wedin Rothstein höll ett synnerligen fängslande föredrag om Tolstoys hustru. Därefter vidtog samkväm med uppläsning av Tolstoys De tre munkarna, musik och unison sång.

Tomelillakretsen hade den 5 mars anordnat föredrag av teol. kand. fru Ester Lutteman över ämnet "Människogemenskapens konst". Det djuptänkta föredraget, som framfördes med stor innerlighet, mottogs med tacksamhet. Fru Helfrid Camp föredrog några pianokompositioner.

Umeå kretsen har haft sitt årsmöte, med samkväm å Frimurarlogen.

Av årsberättelsen framgick att styrelsen under året anordnat trenne samkväm, varvid föredrag, sång och musik förekommit. Till förbundets pensionskassa hade ytterligare 200 kr. insänts och till Allmänna läroverkets s. k. Idrottsfond skänkts 50 kr. Av Umeå Amatörteatersällskap hade kretsen såsom gåva fått mottaga 100 kr. Vid årets slut hade kretsen 133 medlemmar. Skulder och fordringar balansera på kr. 845:08.

Under året har kretsen förlorat sin värderade ordförande, då fru Fanny Bergström avflyttat från orten. Den förutvarande styrelsen återvaldes och i fru Bergströms ställe invaldes lektor Siri Hallström, vilken också av styrelsen utsågs till ordförande. Styrelsen utgöres således av lektor Hallström, ordf., fru Elsa Grafström, v. ordf., fröknarna Ingeborg Öquist, kassaförv., och Anna Hörnell, sekr., samt fruarna Bertha Ringstrand, Gurli Forsberg, Tekla Nyman och Elisabet Grahm. Även revisorerna fruar Ester Lindgren och Anna Gillberg samt deras suppleanter fröken Fanny Holmberg och fru Vilma Kinch återvaldes. Till representanter vid förbundets årsmöte i Malmö—Lund utsågos fruarna Ester Arnell och Gertrud Dahlberg.

Efter årsmötesförhandlingarna vidtog samkväm, varvid fru Maja Strandberg från Stockholm höll ett intressant och medryckande föredrag om Fredrika Bremers liv och författarskap. Till sist intogs tesupé.

Varbergskretsen anordnade tre aftnar, den 9, 10 och 11 mars, tillsammans med stadens övriga kvinnoföreningar en kurs i Föreningsarbete och mötesteknik. Kursen, som leddes av fröken Ebba Holgersson, Fogelstad, hade samlat ett 80-tal deltagare och omfattades med mycket stort intresse. Fröken Holgersson höll varje afton ett längre föredrag, varefter kursdeltagarna övergingo till praktiska övningar såsom diskussioner, fingerade sammanträden m. m.

Den 17 mars hölls allmänt möte på Stads-huset med offentligt föredrag av fil. dr.

C. J. Pahlmans Bokbinderi

Inneh: C. D. CARLSSON

Specialité: *Handbundna band för offentliga och privata bibliotek! Humana priser!*

Sergelgatan 4 — Stockholm

Telefon 96 84.

Etablerat 1842

Dr. Med. J. MÖLLER,

Homöopatisk Praktik, Stockholm 4.

Mott. 10—1, 3—5, Sönd. 1—3. T. V. 4863.

Birkagatan 10, III (hiss). Stockholm.

Förfrågn. ifrån landsorten besvaras även.

Erik Salvén, Halmstad, över ämnet: Till häst över sagornas ö. Om Islands land och folk.

Att representera kretsen vid årsmötet i Malmö valdes fru Maja Lundgren, fröken Tora Lundgren och fru Agnes Kumlin med fruarna Anna-Lisa Hermanson och Anna Uddenberg som ersättare.

Vid detta möte hade kretsen anordnat en utställning av utomordentligt vackra konstvävnader, kuddar, längder, dukar m. m. förfärdigade av fröken Asta Henström, Horred.

Ystadskretsen hade den 24 februari årsmöte, varvid till ordförande efter fru Maja Strandberg, som avflyttat från staden, utsågs fru Hertha Persson och till v. ordf. efter fru Ingeborg Borg, som av sagt sig uppdraget, valdes fröken Anna Gedda. Styrelsen i övrigt utgöres av fröken Elin Strandberg, sekr., fru Olga Aartolo, v. sekr., fru Clary Schultz, kassaförv., samt utan funktion fruarna Ingeborg Borg, Ingeborg Olsson och Fanny Welinder samt fröken Emilia Davidsson med fruarna Julia Beckman, Mattis Tengberg och Ebba Holme som suppleanter, av vilka den sistnämnda är nyvald.

Revisorerna, fröknarna Bertha Grönvall och Ida Malmberg, omvaldes med fru Thora von Norrman och fröken Ellen Månsson som ersättare.

Till ombud vid förbundets årsmöte i Lund och Malmö den 8 och 9 april utsågos fru-

arna Hertha Persson och Clary Schultz samt fröken Elin Strandberg med fruarna Ingeborg Olson, Ingeborg Borg och Ebba Holme som ersättare.

Till medlem av Malmöhus läns stipendienämnd utsågs fru Hertha Persson.

Sedan valen förrättats upplästes ett föredrag författat av rektor Anna Sörensen, Stockholm, över ämnet "1928 års lönekommittés betänkande med förslag till löneroglering för befättningshavare vid undervisningsväsendet".

Efter mötesförhandlingarnas slut följde samkväm. Under aftonens lopp avsändes ett hyllningstelegram till kretsens förutvarande ordförande under sex år, fru Maja Strandberg, Stockholm, som bekant kretsens hedersledamot.

Östersundskretsen samlades den 4 mars i Flickläroverkets aula. Samkvämet inleddes med ett synnerligen intressant föredrag med skioptikonbilder av fru Stina Ridderstad om "Roms stadsbild genom tiderna", vilket föredrag fru Ridderstad varit nog vänlig att erbjuda sig att hålla vid sitt tillfälliga besök i Östersund.

Härpå samträdde kretsens medlemmar, varvid till revisorssuppleanter valdes fruarna Anna Schale och Maria Stålhandske. Mötet beslöt, att årsmöte ej behövde hållas, samt utsåg ordf. fröken Ljunggren till representant vid förbundsmötet i Lund.

Tesupé följde.

En verklig njutningsdryck får Ni av

**Kobbs
Zaryana Té**

*Erhålles överallt i originalpackningar
à 75 öre, Kr. 1.25, 1.75, 3.50, 6.75*

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET. Redaktör: *Ellen Klemán*.

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å närmaste postanstalt eller i bokhandel. Pris för postuppl.: 1/1 år kr. 6: 50; 1/2 år kr. 3: 50; 1/4 år kr. 1: 90. Lösnummer 65 öre. Redaktion och exp.: 48 Klarabergsgat., Stockholm. Redaktionstid: tisdagar och fredagar kl. 1—3. Tel. Norr 48 50, 27 62. Expeditionen: kl. 11—4 varje söckendag. Tel. Norr 48 50, 27 62.

Elektro-Terapi

Reumatism — Ischias

Nervvärk — Ryggskott

Astma o. Luftrörskatarr

bekämpas
på ett effektivt sätt
med

— det ledande märket bland högfrekvensapparater.

Representant för Göteborg med omnejd: *A. Woin*, Stampgatan 54 B. Tel. 51098.

STRÖMSTAD KURORT

Förstklassig
Bad- och Fysikalisk
behandling

SOMMARSPORT

Segling, Tennis, Fiske
Dans

Överläkare:

D:r Th. Julén, Stockholm

Badkamrer:

J. Österlind, tel. Strömstad 305.

Damfriseringen

Hantverkaregatan 80, 1 tr.

1: a kl. Modern Damklippning och Ondulering. Permanentondulering: Helt huud 20 kr. Stora vackra vågor med maskin som tagit 1: a pris i Paris och Amerika. — Utföres av expert med Diplom från London.

Telefon Kh. 311 21.

GRAVVÅRDAR

Bästa Material. Omsorgsfullt utförande.
Förmånliga priser.

Specialité: DEN VACKRA SVARTA
VÄSTERVIKS-GRANITEN

Bröderna Styrenius

Stenhuggeri A.-B. — Västervik.

Innehåll.

Vårt årsmöte i Lund—Malmö. Av *Ellen Kleman*.

Eva Sack. Av *Anna Jansson*.

Diskussionen om vanartslagen.

Några reflexioner. Av *Ruth Sjernstedt*.

Kungl. Maj:ts prop. N:o 100 av år 1931. Av *Karolina Widerström*.

Drottning Victorias England. Av *Marion Chadwick*.

Förbundets skrivelse ang. Lundquistska motionen.

F.-B.-F.-kretsarna.

En konkret fängslande skildring av

Erik Axel Karlfeldt

som diktare och person finner Ni i

Svenska författare

deras liv och verksamhet

av Lektor Marie Louise Gagner.

Del I: Rydberg, Heidenstam, Snoilsky, Lagerlöf, Wikner, Karlfeldt, Levertin.
4:e uppl. Inb. kr. 1:90.

Del II: Geijer, Tegnér, Wallin, Atterbom, Bremer, Runeberg, Topelius.
2:a uppl. Inb. kr. 2:50.

Båda delarna tills. inb. i bibl.-band kr. 5:50.

(Hos P. A. Norstedt & Söner)

"Levande och överskådligt skildrar skriftställarinnan i korta, raska drag de stora författarnas liv och utveckling, fängslande men på samma gång instruktivt framställer hon diktverkens huvudegenskaper och söker hos de unga läsarna väcka förmåga att se det väsentliga och karakteristiska i de geniala stormännens livsverk. Rent av underbart är att förf. på så få sidor kunnat skapa en så frisk och sympatisk bild av våra litterära storheter."

B. N. i Svenska Dagbladet.

SVENSKA BOKFÖRLAGET